

ÅRGÅNG 43

MAGASINET

MEDLEMSTIDNING FÖR PAPPERS AVD 68

NR. 2 2025

Urban Pettersson

Elektrikerna och Pappers – två stridbara och stolta förbund.

Håkan Svärdman

Slumpen ska inte avgöra om man ska få en trygg pension!

Ordförande har ordet

Nedbantade organisationer – hot mot arbetsmiljön.

Nedbantade organisationer – hot mot arbetsmiljön!

Den moderna arbetsplatsen står inför en rad utmaningar, och en av de mest påtagliga är underbemanning.

Dessa organisationer kan ha en djupgående inverkan på arbetsmiljön, vilket i sin tur påverkar både personalens välbefinnande och företagets övergripande effektivitet.

När en organisation är underbemannad tar de befintliga medarbetarna ofta på sig extra arbetsuppgifter för att täcka upp för de saknade resurserna. Detta leder till ökad arbetsbelastning, vilket kan resultera i längre arbetstider, fler övertidstimmar och en allmän känsla av stress och utmattning. Denna överbelastning kan leda till minskad produktivitet och kvalitet på arbetet eftersom medarbetarna inte har tillräckligt med tid eller energi att utföra sina uppgifter noggrant. Återhämtningstiden minskar och risker för stigande ohälsa ökar.

En konstant hög arbetsbelastning och känslan av att ständigt behöva springa och stressa kan kraftigt påverka arbetsmoralen. Anställda kan känna sig undervärderade och uppskattade, vilket kan leda till en minskning av motivation och engagemang. När de känner att deras ansträngningar inte erkänns eller belönas, börjar lojaliteten och tillfredsställelsen i arbetet minska.

Den ökade stress och press som följer med underbemanning kan också ha negativa hälsoeffekter för anställda. Stressrelaterade problem som utbrändhet, ångest och depression blir mer vanliga, vilket leder till högre sjukfrånvaro. Detta skapar en ond cirkel där sjukskrivna knegare ytterligare förvärrar underbemanningssituationen, vilket ytterligare ökar trycket på de återstående anställda.

Underbemanning kan också leda till kommunikationsproblem inom organisationen. När brukets anställda är överbelastade har de mindre tid att kommunicera effektivt med sina kollegor, vilket kan leda till missförstånd och konflikter. Bristande kommunikation kan också påverka samarbetet och teambyggnaden negativt, eftersom medarbetarna har mindre tid att bygga relationer och arbeta tillsammans mot gemensamma mål.

För att motverka de negativa effekterna av underbemanning är det viktigt att arbetsplatsledningar vidtar åtgärder för att säkerställa en tillräcklig personalstyrka. Detta kan innefatta att anställa fler medarbetare, omfördela arbets-

uppgifter eller implementera flexibla arbetsmetoder för att bättre hantera arbetsbelastningen. Dessutom är det viktigt att skapa en arbetsmiljö där medarbetare känner sig uppskattade och där deras hälsa och välbefinnande prioriteras.

Sammanfattningsvis kan underbemanning ha en betydande negativ påverkan på arbetsmiljön, men med proaktiva åtgärder och en stark ledning kan organisationer skapa en mer balanserad och hälsosam arbetsplats för alla anställda.

Avtalet 2025

Det var en fantastisk erfarenhet att kunna vara med i den stora förhandlingsdelegationen som förhandlade fram det nya avtalet. Att förhandla ett avtal är en konst som kräver både skicklighet och tålamod. Oavsett om det handlar om det centrala eller lokala avtalet är kompromiss en grundläggande del av processen. Det får ingen av oss glömma. Ingen av parterna kommer sannolikt att få allt de vill ha, så det gäller att vara villig att ge och ta. Identifiera vilka frågor som är mest kritiska för oss och var vi kan vara mer flexibla. En framgångsrik kompromiss innebär oftast att båda parter lämnar förhandlingsbordet med känslan av att ha uppnått något värdefullt.

De här kriterierna var min ledstjärna under många år som förhandlare på bruket. Den här gången, historiskt nog för mig, kunde jag på nära håll följa kollektivavtalsförhandlingen. Kunde snabbt konstatera att även våra skickliga förhandlare på förbundet har samma filosofi. Professionella som de är styrde de avtalsskutan tryggt i hamn. Arbetsgivaren fick inte igenom de krav som skulle eliminera det lokala fackliga inflytandet. De fick inte igenom regler som skulle kontrollera anställdas privata liv. De fick inte regler som ger dem rätten att införa individuella löner utan att förhandla om det med oss, de lokala facken. Vi fick inte utökad ATK då priset var för högt. Vi skulle försämra regelverket som ger oss rätten att ta ut ATK när vi vill. Den är viktig och är inte till salu. Men kompromissen gav oss båda något i alla fall. Man kan vara nöjd med resultatet eller ej men alla måste förstå att vi eller arbetsgivare kan aldrig få igenom allt vi vill utan att betala ett väldigt högt pris.

Förhandlingar kräver både kompromissvilja och strategisk tänkande. Min bedömning är att vi hade både och den här gången.

Aleksandar Srndovic
Avdelningsordförande

I skrivande stund är det april och vakuumet, som alltid uppstår efter en avtalsrörelse, börjar ge med sig. Ännu ett avtal har förhandlats fram och skrivits under och bakom det ligger otroligt mycket förberedelser. Mer än ett år innan nytt avtal ska vara klart påbörjar vi arbetet, demokratiskt och alltid med kollektivets bästa som målbild.

Jag berättade i förra numret att förhandlingarna inleds med att vi träffar Industriarbetsgivarna (IA) och ägnar mycket tid åt att skapa förståelse för varandras yrkanden. Så här i efterhand kan vi konstatera att båda parter lyckades förstå de flesta önskemålen, samtidigt som det var tydligt att vi inte höll med varandra på en rad områden. Tolerans men inte acceptans. Kom ihåg att det är arbetsgivaren som säger nej till det vi tycker är bra, precis som vanligt.

En liten förhoppning i år gällde ytterligare arbetstidsförkortning. Vi och andra fackförbund, och då tydligast Facken inom industrin, hade satt upp det som prioriterat mål för förhandlingarna. Det stod dock snart klart att den betalning arbetsgivarna skulle ha, för att utöka avsättningen till ATK, inte bara bestod i att avstå en del av löneökningarna utan också i stora försämringar i rätten att ta ut ledig tid. Därför bedömde vi att det inte var värt det och valde att släppa det den här gången.

Det finns dock ingen anledning att misströsta. Medan förhandlingarna pågick startades en utredning inom LO som ska ligga till grund för framtida beslut om sänkt arbetstid för arbetare på hela arbetsmarknaden. Rapporten ska vara klar nu i maj och ska lägga grunden för hur LO-facken tillsammans ska göra för att minska arbetstiden. Att vi i ett första skede ska prova att förhandla oss till nedkortad arbetstid är klart. Dock krävs nog även någon form av politiskt tryck för att det ska kunna bli verklighet. Varken arbetsgivarna, Svenskt Näringsliv eller något parti vill sänka arbetstiden så det kommer bli svårt. Därför måste vi fackförbund kroka arm för att nå i mål. Enade

"Varken arbetsgivarna, Svenskt Näringsliv eller något parti vill sänka arbetstiden så det kommer bli svårt. Därför måste vi fackförbund kroka arm för att nå i mål."

blir vi ostoppbara och kommer lyckas.

Jag vill också lyfta en insats som riskerar att hamna i skymundan när vi summerar avtalsförhandlingarna. Vi är överens med motparten, IA, om att starta tre arbetsgrupper: Alkohol, Narkotika och Hållbart arbetsliv. I grupperna ingår representanter från IA och Pappers och arbetet ska pågå under två år. Grupperna som ska jobba med alkohol och narkotika är främst inriktade mot arbetsgivarens och arbetstagarens ansvar vid testning, testningens utformning och arbetsgivarens arbetsmiljöansvar runt detta. Pappers fokus är alltid att människan ska må bra och att ett eventuellt missbruk ska bort. I arbetet med den här typen av frågor har personlig integritet och respekt för människan stor vikt. När det gäller gruppen Hållbart arbetsliv är den övergripande målsättningen att det ska vara möjligt att arbeta skift och fullgöra beredskap ett helt arbetsliv. Både livet och hälsan är värda och viktiga att prioritera och därför har vi höga ambitioner för dessa arbetsgrupper.

Över till löneökningarna. I procent är det de näst högsta på 20 år, efter de som förhandlades fram under riktigt hög inflationstakt 2023. Vi vill såklart alltid ha mer men det är ändå viktigt att sätta det i perspektiv. Pappers står upp för, och är en del av, den svenska modellen som gett bra reallöneökningar över tid. Ibland kanske man tar för givet att avtal tecknas men det krävs alltid en tillit till modellen och parterna emellan. Även i svåra tider.

Nu lämnas stafettpinnen över till de lokala förhandlingarna. Arbetstider ska in i lokalavtalen, löner ska förhandlas och en handfull saker ska anpassas till varje arbetsplats förutsättningar. Avgörande för resultatet är att förhandlarna får stöd och att det medlemsnära fackliga arbetet blir verkligt, på riktigt. Medlemmar behöver få möta förtroendevalda – då skapas utrymme för att tycka och vilja.

Nästa avtal ska vara klart om mindre än två år. Senast till förbundsårsmötet i maj 2026 ska avtalsmotionerna till förhandlingarna vara inne. Diskutera, tyck till och påverka avtalet!

Pontus Georgsson
Förbundsordförande

Årsmötesdeltagare.

Årsmötet är en av de viktigaste händelserna i en organisations kalender. Det är en tidpunkt då medlemmarna samlas för att granska förra årets framsteg, diskutera framtida planer och fatta viktiga beslut. Årsmötet fungerar som en plattform för medlemmarna att uttrycka sina åsikter, få insyn i organisationens verksamhet och påverka dess framtida riktning.

Så blev det även i år. Den 24 april på Folkets Hus i Hallstavik träffades Pappers medlemmar för att diskutera avdelningens avslutade verksamhetsår. Till mötesordförande valdes Pontus Georgsson. Det var hedersamt för vår avdelning att just Pappers förbundsordförande ledde årsmötet. Till sekreterare valdes Carita Holmberg. Till att justera protokollet valdes Stefan Pettersson och Örjan Jansson. Mötet godkände verksamhetsberättelsen, det ekonomiska resultatet och beviljade styrelsen ansvarsfrihet.

Att vara aktiv som förtroendevald i Pappers under 25 år är stort! För den goda insatsen belönas man med Pappers Hederstecken. Det här året blev det Jaana Kuusisto som blev tilldelad det fina priset. Att dessutom få det från förbundsordförande gör det ännu högtidligare.

Ansvarig för underhållning var Daniel Andersson, vår

kamrat från Gimo. Daniel och hans gitarr har under många år spridit både ljuv musik samt allvarliga texter som påminner oss om var våra fackliga rötter är. Daniel sjunger ofta om solidariteten som genom hundrade år varit en tydlig vägvisare till ett rättvist arbetsförhållande.

Även den här gången hade vi några kära gäster med oss. Utöver Pontus som ledde mötet hade vi med oss Anna Nilsson och Per Lagerborg – båda anställda på förbunds-kontoret. De två fina kamraterna med många fler ger vår avdelning fantastisk service. Den hjälpen vi får av dem är enastående.

Med oss hade vi även Moa Sahlin, ombudsman på Stockholms LO-distrikt. Moa ville se vår fabrik och det gjorde vi möjligt strax innan mötet. Jag är jättetacksam för de fina ord som hon gav oss vid sitt anförande.

På årsmötet tackade vi av två trogna tjänare och fantastiska kamrater – Lars-Åke Gardehed och Gunnar Hanze. Båda två efter mångårig arbetet på bruket går i pension. Vi kommer att sakna de båda men vet samtidigt att våra vägar kommer korsas många gånger.

Aleksandar Srndovic

Trubaduren Daniel Andersson stod för den fina musiken.

Jaana Kuusisto tilldelades Pappers Hederstecken.

Mötespresidiet: Ordförande - Pontus Georgsson (i mitten), sekreterare - Carita Holmberg och avd.68 ordförande Aleksandar Srndovic.

FÖRTROENDEVALDA

STYRELSE

- Aleksandar Srndovic, ordförande
 - Jukka Pesonen, AHSO och viceordförande
 - Emma Sjögren, kassör
 - Anders Lidén, studieorganisatör
 - Anders Wiklund, ordinarie ledamot
 - Tommy Croon, ordinarie ledamot
 - Mikael Holmberg, ordinarie ledamot
 - Alexander Grähs, suppleant
- Adjungerad till styrelsen:
- Carita Holmberg, sekreterare

REVISORER

Ordinarie

Lennart Eriksson

Peter Eriksson

Michael Åkerlund Lauri

Suppleant

Andreas Mattsson

STUDIEKOMMITTÉ

Anders Liden

Jukka Pesonen

Mikael Holmberg

Daniel Larsson

VALBEREDNINGEN

Andreas Karlsson

Daniel Larsson

Mattias Olsson

SKYDDS- OCH KONTAKTOMBUD

- Örjan Jansson
- Micael Strandbergh
- Mikael Andersson
- Andreas Karlsson
- Maria Kärkkäinen
- Karolin Hast
- Anders Wiklund
- Bo Andersen
- Mikael Holmberg
- Jaana Kuusisto
- Daniel Larsson
- Patrik Lundberg
- Magnus Blomqvist
- Robert Johansson
- Stefan Pettersson
- Tommy Croon
- Tommy Norén
- Sanel Cavka
- Lars Pettersson
- Jukka Pesonen
- Daniel Trepp
- Tomas Lindblad
- Daniel Österblom
- Gunnar Hanze
- Anders Lidén
- Boris Srndovic
- Joakim Falk
- Jarmo Kuusisto
- Mikael Engman
- Johan Andersson
- Staffan Nyberg
- Malin Rosenblom
- Joel Morin
- Christoffer Linderis
- Emma Sjögren
- William Svensson

Vägen till harmoni i trädskronorna

I en frodig skog, där trädens kronor sträckte sig mot himlen och solen silade sina gyllene strålar genom lövverket, bodde en liten ekorrefamilj. Pappa Kurre, mamma Kurrisa, och deras tre livliga ungar: Nötis, Tofsis och Busis. Deras trädhem var en gång fyllt med skratt och glädje, men på sistone hade det uppstått spänningar.

Pappa Kurre, anställd på Hallsta Skog, var alltid på jobbet. Under ordinarie pass och massor av övertid samlade han nötter och ekollon åt den stygga vargen. Mamma Kurrisa däremot, var upptagen med att hålla ordning i boet och hålla koll på ungarna som ständigt hittade på hyss. De små ekorrarna hade massor av energi och deras upptåg kunde göra vem som helst trött.

En dag när Kurre och Kurrisa satt på en gren och vilade, kände de båda att något behövde göras. Hur skulle de få familjelivet att fungera smidigare? Då kom Kurrisa på en text hon läst i Pappers Magasinet, som Kurre tar hem ibland och som är världsberömt. I den stod att Pappers medlemmar har möjlighet, genom sin försäkring i Folksam, att alldeles gratis boka tre rådgivningstimmar med Familjejuristen. Kurrisa undrade om Kurre Skogsfacket har detsamma. Hon hittade och öppnade Skogsmössensbladet som är skogsanställdas egen facktidning och letade efter information. Vilken tur! Redan på sidan fem stod information om att skogsdjuren kan få fyra timmars gratis familjerådgivning hos den berömda familjerådgivaren, Uggle Klok.

Så en solig eftermiddag samlade Ekorrefamiljen sitt mod och begav sig till den stora eken där Uggle Klok bodde. När de nått fram blev de varmt välkomnade av Uggle, som hade sett många skogsbor före dem.

Uggle Klok satt på sin gren, med sina stora ögon kloka och fulla av förståelse. "Vad kan jag hjälpa er med idag?" frågade hon vänligt.

Pappa Kurre började: "Vi älskar varandra mycket, men det har varit svårt att hitta en balans i våra liv. Vi är jämt upptagna och våra ungar är fulla av energi. Det har varit svårt att få tid för oss själva."

Uggle Klok nickade förstående. "Det låter som att ni behöver hitta sätt att samarbeta bättre och kommunicera mer öppet," sade hon. "Låt oss börja med att lyssna på varandra. Var och en får berätta hur de känner."

Nötis, Tofsis och Busis berättade att de vill bara ha mer tid att leka med mamma och pappa. Ibland kändes det

Kurre och hans fru Kurrisa

som om de inte har tid för dem. Det skulle vara kul om vi kunde göra saker tillsammans som en familj. Vi gillar när vi alla är hemma och myser.

Uggle Klok lyssnade noggrant och föreslog sedan några lösningar. Hon uppmuntrade familjen att skapa en gemensam tid varje vecka då de kunde vara tillsammans utan distraktioner. Hon föreslog också att Kurre tar mindre övertid och spenderar mer tid med familjen. Den måste alltid gå före pengar. Hon föreslog vidare att de kunde dela på uppgifterna, så att alla hade en roll i att hålla boet i ordning.

Kurrisa och Kurre insåg att de behövde prioritera sina ungar och varandra mer. De lovade att avsätta tid varje dag för att bara vara tillsammans som familj.

Under veckorna som följde sågs stora förändringar i familjens liv. De lekte mer, arbetade tillsammans och njöt av varandras sällskap. Spänningarna minskade och skrattet återvände till deras trädhem.

Uggle Klok hade hjälpt dem att hitta tillbaka till varandra och till harmoni i trädskronorna. Från den dagen visste Ekorrefamiljen att oavsett vilka utmaningar de stod inför, kunde de övervinna dem tillsammans.

Båda föräldrarna uppskattade hjälpen och var glada att den finns i Pappers Skogsförsäkring.

Aleksandar Srndovic

Nytt riksavtal på plats

Pappers kunde även denna avtalsrörelse teckna ett nytt kollektivavtal kort tid efter övriga parter inom industrin. Sammanfattningsvis kan sägas att det var långa förhandlingar som bitvis var tuffa,

men hela tiden konstruktiva.

Precis som förra avtalsrörelsen kunde vi nå framgång med den del av LO-samordningen som innebär att arbetsplatser med lite lägre löneläge får ett extra tillskott till lönepotten. Även om Pappers i LO-sammanhang är ett höglöneförbund har även vi arbetsplatser inom avtalsområdet med ett lågt löneläge. Det är bra att vi med vår gemensamma styrka även kan hjälpa dessa arbetsplatser.

Som på arbetsmarknaden i övrigt var frågan om arbetstid en het potatis. Någon ytterligare arbetstidsförkortning här och nu kunde tyvärr inte parterna enas om mot bakgrund av arbetsgivarnas långtgående motkrav på försämringar. Däremot kunde parternas enas om ett betydligt bättre skydd för lokalt överenskomna arbetstider och öka pensionsavsättningarna för att möjliggöra deltidarbete sent i arbetslivet.

På avtalsområdet gäller en speciell ordning där varje arbetsplats har ett s.k. lokalavtal där vi skyddar arbetstid och lön från arbetsgivarens ensidiga förändringar. Det nya riksavtalet klargör hur arbetstiden ska beskrivas i lokalavtalet samt att även andra villkor som varit en del av överenskommelsen om arbetstid ska vara en del av lokalavtalet. Detta är ett stort steg framåt för Pappers mot en bättre fungerande lokalavtalsmodell. En fungerande lokalavtalsmodell är det som gör Pappers till Pappers.

På i princip samtliga andra avtalsområden på svensk arbetsmarknad finns utförliga regler om arbetstid och lön i respektive riksavtal. Sådan reglering saknas i Pappers riksavtal och i stället är det lokalavtalen som fyller denna funktion. Att varje avdelning inom Pappers har detta stora förhandlingsmandat är en av orsakerna till Pappers höga organisationsgrad.

Pappers har som sagt höjt avsättningen till deltidspensionen. Tyvärr är det få som känner till vad detta är för något. Tanken inom industrin är att avsätta mer till pension än vad som följer av de gemensamma pensionsvillkor som LO och Svenskt Näringsliv kommit överens om. Denna extra avsättning till pensionen är kopplad till en möjlighet

"Sammanfattningsvis har vi tecknat ett bra avtal som inte hade varit möjligt utan Pappers höga organisationsgrad. Stort tack till er alla medlemmar!"

att under vissa förhållanden gå ner i arbetstid från 60 års ålder. Om en arbetstagare i stället väljer att arbeta vidare på heltid blir den extra avsättningen till pensionen ett välkommet tillskott när det väl är dags för pension. Under avtalsperioden höjs avsättningen från 1 procent till 1,4 procent. Under ett helt arbetsliv blir det mycket pengar. Tillsammans med den avsättning som gäller enligt överenskommelsen med LO och Svenskt Näringsliv kommer pensionsavsättningen totalt uppgå till 5,9 procent.

En annan förändring som kan lyftas fram är att riksavtalet nu innehåller en helt ny regel som ger arbetstagare med graviditetspenning och som blir uppsagda på grund av arbetsbrist ett förstärkt anställningsskydd. Om en arbetstagare med graviditetspenning blir uppsagd börjar uppsägningstiden först räknas efter föräldraledigheten. Detta är ett steg i helt rätt riktning för riksavtalet. Pappers riksavtal ska vara ett avtal som tar hänsyn till och skyddar samtliga arbetstagare. Denna nya regel är därmed ett viktigt steg i att förändra avtalet till ett avtal som tar hänsyn till människan och inte enbart ersätter olika olägenheter med pengar.

Samtidigt går det inte att tänka bort att alla behöver pengar för att förverkliga det liv man önskar leva. Om Riksbanken lyckas hålla sitt inflationsmål finns det goda förhoppningar om att den nya överenskommelsen faktisk kommer innebära ökad köpkraft. Första avtalsåret uppgår den lokala lönepotten till 3,4 procent av lönesumman och andra året är motsvarande siffra 2,8 procent. Varje år ökar dessutom pensionsavsättningarna med 0,2 procent.

Sammanfattningsvis har vi tecknat ett bra avtal som inte hade varit möjligt utan Pappers höga organisationsgrad. Stort tack till er alla medlemmar!

Robert Sjunnebo,
Pappers förhandlingschef

Pappers stora förhandlingsdelegation.

Avtalslängd och löneökning - Pappers och Industriarbetsgivarna är överens om ett nytt kollektivavtal. Avtalet sträcker sig över två år och har ett totalt avtalsvärde på 6,4% (3,4% år ett och 3,0% år två).

Villkorsförbättringar - Det nya avtalet innehåller villkorsförbättringar som: en ökad avsättning till pension, ett bättre skydd för gravida med graviditetsspenning, samt säkerställande av det lokala inflytandet, t.ex. när arbetsgivaren vill göra ändringar i skiftschemat.

Arbetsgivarna har inte fått igenom kraven att bisysslor måste rapporteras och inte heller att uppsägningstiden ska halveras för personer över 55 år som arbetat längre än 10 år. Pappers har i förhandlingarna visat att en stark fackförening gör skillnad.

Det blev ingen ny ATK - Det har inte varit möjligt att nå en uppgörelse om utökad arbetstidsförkortning (ATK) här och nu. Motkraven har inte kunnat accepteras och har varit mycket långtgående.

IA har ställt krav på att göra det enklare för arbetsgivaren att neka ATK-ledighet (bort med synnerliga skäl) samt att kompensationsledighet efter utfört övertidsarbete enbart ska kunna tas ut efter ökning med arbetsgivaren (som innan avtalet 2023). Istället har vi valt utökade avsättningar till deltidspension.

Semesterdagar till pension - I vissa situationer, t.ex. om man har varit långtidssjuk, kan det vara svårt att ta ut den semester man har rätt till. Man får spara max fem semesterdagar till kommande år och totalt får du ha 25 semesterdagar sparade. Enligt lagen har arbetsgivaren enbart möjlighet att i vissa särskilda fall betala ut kontantersättning istället för att lägga ut semester. Nu finns möjlighet

att istället för lön välja pension. Det ger betydligt högre avsättning över tid. Detta gäller för de överstigande 25 semesterdagarna som tjänats in föregående eller nuvarande semesterår.

Arbetsgrupper - Vi har kommit överens om tre arbetsgrupper som vi kommer arbeta med under avtalsperioden. Dessa arbetsgrupper handlar om:

Alkohol - Arbetsgruppen ska tydliggöra och ta fram partsgemensamma riktlinjer för bland annat vilket ansvar arbetsgivaren och arbetstagaren har: vid testning, hur testningen ska vara utformad, hur provresultat ska hanteras samt övergripande arbetsmiljö.

Narkotika - Narkotikaanvändningen är mer utbredd i samhället än tidigare. Arbetsgruppen ska utreda vilka åtgärder parter kan vidta för att motverka utvecklingen t.ex. utreda arbetsgivarens arbetsmiljöansvar.

Ett hållbart arbetsliv - Vad behövs för att alla ska orka och hålla för att jobba skift hela vägen till pension? I Riksavtalet finns en skrivning om att arbetsgivaren har ett ansvar för att fänga upp risker i ett tidigt skede, skapa förutsättningar för att upptäcka och åtgärda risker. Här finns ett behov att stötta de lokala parterna för att uppnå detta i praktiken.

Beredskap - Det som är nytt i Riksavtalet är att vi säkerställer att det måste finnas ett lokalt avtal som reglerar vilka ersättningar och villkor som följer med beredskapen. Finns inget sådant avtal har man inte heller någon skyldighet att inställa sig på beredskap.

Varför det blev 2-årsavtal - Den långvariga lågkonjunkturen, den tyska energikrisen och risker för Trump-tullar är osäkerhetsfaktorer för industrin. Man vill inte ha jättelånga avtal i det osäkra politiska och ekonomiska läget.

Vad händer nu? - Nu är det dags att börja förhandla lokalt bland annat om hur lönefördelningen ska ske. Först måste man på varje bruk räkna fram hur mycket som man har att fördela (potten). Detta kan ta lite tid men även om det drar ut på tiden så gäller den nya lönen retroaktivt från 1 april.

Aleksandar Srndovic

Att vara flykting innebär att lämna sitt hem, sin familj och sitt land i jakt på säkerhet och en bättre framtid.

En resa präglad av utmaningar och motstånd.

Har svenskarnas hjärta blivit svalare? När man rör sig bland folk och lyssnar på snacket runt fikabordet hör man något som får hjärtat att bli ledset. Folk som man tyckte alltid var schysta pratar illa om dem som sökte skydd i vårt fina land. Man kallar dem flyktingturister och tror stenhårt på att allt är fejk och att de som flyr och söker skydd bara vill tjäna pengar och är kriminella.

Att vara flykting innebär att lämna sitt hem, sin familj och sitt land i jakt på säkerhet och en bättre framtid. Det är en resa fylld av osäkerhet, rädsla och hopp. Beslutet att lämna sitt hem är ofta svårt och hjärtskärande. Oftast har man inte ens tid att ta med sig mer än bara några få fotografier som påminner om tiden när man var lycklig och bilder på de man kanske har lämnat där hemma. Att lämna sitt hem innebär också att överge sitt sociala nätverk, sina kulturella rötter och sin identitet.

Flyktens väg är sällan enkel. Flyktingar konfronteras med faror som långa vandringar genom ogästvänliga terränger, riskfyllda båtfärder över hav och gränskontroller där de kan mötas av fientlighet och utvisning. Många flyktingar

"Nej, jag tror inte att det svenska hjärtat har svalnat! Folk är bara manipulerade av alla falska nyheter som oseriösa politiker sprider."

förlorar sina nära och kära under vägen, och de utsätts inte så sällan för sjukdomar, svält och fysisk skada.

För de som lyckas nå ett flyktingläger, är förhållandena ofta svåra. Lägre kan vara överfullt, med begränsad tillgång till rent vatten, mat och medicinsk vård. Hygieniska förhållanden är ofta undermåliga, vilket leder till spridning av sjukdomar. Flyktingar måste ofta vänta i årtal innan de får en chans att återetablera sig i ett nytt land.

Att börja ett nytt liv i ett främmande land medför sina egna utmaningar. Språkbarriärer, kulturella skillnader och diskriminering kan göra integrationen svår. Många flyktingar möter svårigheter med att hitta arbete, bostad och utbildning. Deras tidigare yrkeskvalifikationer kanske inte erkänns, vilket leder till att de tvingas ta lågkvalificerade jobb.

Social isolering är en annan stor utmaning. Flyktingar kan känna sig utanför samhället de har kommit till, och det kan vara svårt att etablera nya sociala nätverk. Psykologis-

ka trauman från deras upplevelser kan också påverka deras mentala hälsa, vilket gör det ännu svårare att anpassa sig till den nya miljön.

Trots alla utmaningar visar många en otrolig energi och styrka. Deras berättelser om uthållighet, stark vilja och hopp att etablera sig i det nya landet är inspirerande. Med rätt stöd och möjligheter kan flyktingar bidra positivt till deras nya samhällen, berika kulturen och ekonomin med sin erfarenhet och kunskap.

Att vara flykting är inte lätt. Det är en resa fylld av utmaningar, från flyktens början till försöken att integrera i ett nytt samhälle. Genom att öka medvetenheten och stödja flyktingar kan vi hjälpa till att lindra deras bördor och ge dem en chans till en bättre framtid. Deras motståndskraft och styrka är en påminnelse om människans förmåga att övervinna även de mest svåra hinder.

Att ta emot en människa i nöd och erbjuda den värme och ett hem är det finaste ett land kan göra. Stänger vi vårt land som Sverigedemokraterna vill göra och som de andra partierna försöker anpassa sig till för att behålla några få röster är ett svek mot mänskligheten och humanismen. De flesta människor som söker skydd i vårt fina land är skötsamma. De fåtal ruttna ägg ska inte vara orsak till att vi drar alla efter samma kam. Det vårt land borde vara bättre på är integrationspolitik. Den rådande är ineffektiv och förödande. Den stimulerar bara rasismen och nationalismen.

■ MEDLEMSDIKT **PERNILLA WESTMAN**

Nej, jag tror inte att det svenska hjärtat har svalnat! Folk är bara manipulerade av alla falska nyheter som oseriösa politiker sprider. Jag kan inte acceptera att landet, som har utvecklat den finaste demokratin i världen och den sociala tryggheten, kan vända ryggen till solidariteten.

Aleksandar Srndovic

Att den radikala nationalismen som SD står för och den nazistiska och fascistiska läran växer så snabbt i Centraleuropa och Norden finns ingen tvekan. De är på frammarsch och vi har facit om hur slutresultatet blir om de lyckas.

*Samla dina krafter
samla ditt mod
res dig igen
du är ju stark*

*Släpp fram din glädje
låt hjärtat tala
stråla av lycka
du är ju klok*

*Låt glöden tina
ditt frusna hjärta
med värmen i ditt inre
du är ju god.*

Lars-Åke Gardehed och Jukka Pesonen

Pappersmagasinet passar på att få en pratstund med Lars-Åke Gardehed (Garda) och Jukka Pesonen i samband med en lunchpaus. Lars-Åke har bara några dagar kvar att arbeta innan han går på ledighet och därefter pension. Han har arbetat på Hallsta Pappersbruk sedan 1980 och varit skydds- och kontakombud i mer än 35 år. Sedan fyra år tillbaka har han varit AHSO, Arbetsställets HuvudSkyddsOmbud, på heltid.

Hur känns det nu när du ska gå i pension?

- Det känns bra, det ska bli skönt att styra min egen tid. Jag är delägare i en båt och jag har tagit över mitt föräldrahem så det finns gott om saker att sysselsätta sig med. Jag funderar också på att ta upp golfen igen, nu när jag har tid, säger Garda med ett leende.

Hur ser du på ditt uppdrag som AHSO, hur har det varit?

- Arbetsmiljöfrågor är viktiga, det handlar om vår säkerhet på arbetsplatsen. Vi jobbar mycket med att få medarbetare att tänka efter före, för att minska riskerna. Det känns också bra att man kan påverka sin egen arbetsplats, få igenom förändringar där man ser att det finns risker. Och så är jobbet socialt, man träffar mycket folk, det är trevligt, säger Garda.

Jukka har arbetat på Hallsta Pappersbruk i 24 år, först på Sliperiet i några år och sedan på TMP.

Hur känns det att ta över som AHSO?

- Det ska bli spännande och utmanande att jobba med något nytt. Det blir också en stor omställning att byta till dagtid efter att ha jobbat skift i alla år, säger Jukka.

Hallsta Pappersbruk är stort och det är många olika frågor inom arbetsmiljö du ska jobba med. Har du hunnit sätta dig in i allt?

- Jag har gått sida vid sida med Garda sedan februari och har fått en inblick i jobbet och varit runt på bruket, presenterat mig och pratat med folk. Jag har varit med på de olika typer av möten som förekommer och sett vilka frågor som tas upp där. Det är klart att jag inte har hunnit sätta mig in i allt på djupet men jag har fått en bra överblick och det känns bra, säger Jukka.

Carita Holmberg

Trygg och personlig rådgivning – nära dig

Vi på Roslagens Sparbank finns här för dig, oavsett om du vill ha hjälp med vardagsekonomi, sparande, placeringar, lån eller juridiska frågor.

Med gedigen kunskap, engagemang och ett personligt bemötande guidar vi dig till trygga och hållbara beslut.

Välkommen att boka ett möte med någon som förstår både din ekonomi och din verklighet på: roslagenssparbank.se/boka, ring 0176-770 00, eller scanna QR-koden.

Angelica, rådgivare

Anders Lidén - Pappers avd.68 studieorganisatör var en av de duktiga talarna.

Någon har räknat att det var 110:e gången som arbetare i Hallstavig samlades för att fira 1 Maj. Ca 60 personer lyssnade på duktiga talare och de alla tre pekade ut samhälles problem som påverkar oss arbetare negativt. Spannet i talen var stor - från kriget i Europa som hotfullt närmar sig oss, massmord på Gazas civilbefolkningen, högextremistiska ledningar i Europa till de otrygga arbetsplatser i vårt land som bara under 2024 tog 43 liv. Årets talare var Ulrika Falk - kommunalråd (s), vår egen studieorganisatör Anders Lidén och Christer Hallingström från Kommunal.

Varför firar vi 1 Maj? Det gör vi för att hylla arbetarnas kamp och strävan efter bättre villkor och rättigheter. Från början kämpade man för grundläggande rättigheter som arbetarens rätt till återhämtning efter ett långt arbetspass. Första 1 Maj-demonstration handlade om kravet till 8-timmars arbete (sju dagar i veckan). Nu 135 år senare är arbetstidsförkortning fortfarande på agendan. Idag kämpar vi mot karensavdraget. Orättvisor i samhället är inte borta! De kan elimineras bara genom arbetarnas sammanhållning och protester som ska tvinga politiker att agera och lösa dessa frågor. Därför är 1 Maj en viktig dag för oss!

Trevliga toner från Rolf Hedins gitarr och stämman gjorde firandet trevligare.

Aleksandar Srndovic

Kommunalråd Ulrika Falk (s)

Christer Hallingström - Kommunal

Anders Lidéns 1 Maj tal

Vi har samlats här för att fira arbetarnas dag – en dag som påminner oss om de strider som utkämpats och de framsteg som gjorts i kampen för rättvisa och jämlikhet. Det är dessutom en dag för solidaritet och reflektion. Vi är ju förenade i vårt fackliga och politiska engagemang, och vi har faktiskt mycket att diskutera!

Först vill jag lyfta fram frågan om karensavdraget - den regel som innebär att en arbetstagare inte får ersättning från första sjukdagen – en otidsenlig kvarleva! Socialdemokraterna (med extra mycket inspiration av LO) går till partikongress på temat Ny riktning för Sverige. Den riktningen handlar bland annat om att slopa karensavdraget. Karensavdrag drabbar olika yrkesgrupper olika hårt. Tjänstemän kan ofta jobba hemifrån och undvika att förlora en dags inkomst vid sjukdom, medan de som arbetar i till exempel hemtjänst, butik, kollektivtrafik eller i fabriken saknar den möjligheten. Man ska inte straffas ekonomiskt för att man stannar hemma när man är sjuk, det är snarare att ta ansvar för sig själv, sina arbetskamrater och faktiskt för verksamhet och produktion. Det här fick vi lära oss under pandemin, och då försvann också karensen för en tid. Hoppas att frågan överlever kongressen och att den faktiskt kommer att implementeras ända ut i arbetslivet. Men det förutsätter sannolikt även en ändrad majoritet i riksdagen. Det handlar om rättvisa, respekt, och ansvar.

Men sjukdom är inte den enda faran som arbetare står inför. Vi har sett en oroande ökning av arbetsplatsolyckor! Det är oacceptabelt att människor skadas svårt och kanske till och med dör på sina arbetsplatser, särskilt om dessa tragedier kan spåras tillbaka till ett större fokus på optimerade vinster på bekostnad av säkerhet och hälsa. De allra flesta händelser med dödlig utgång skulle ha kunnat förebyggas om rätt information, kunskap och skyddsåtgärder funnits på arbetsplatsen. För att förhindra att människor dör på jobbet krävs att arbetet med arbetsmiljön sker på ett systematiskt sätt. Det betyder att man har ett bestämt sätt för hur arbetsmiljöarbetet ska gå till så att alla vet vem som ska göra vad, hur det ska göras och när.

En viktig fråga är att se till att tillsynen av riskbranscher ökar så att myndigheternas gemensamma arbete mot arbetslivskriminalitet kan förstärkas. Ingen ekonomisk vinst är värd ett liv.

Fackens arbete för arbetstidsförkortning har varit en lång och viktig kamp för bättre arbetsvillkor. 1920 infördes lagen om 48 timmars arbetsvecka, en stor seger för arbetarrörelsen som bidrog till att skapa en tydligare gräns mellan arbete och fritid. Ca 50 år senare kom nästa stora seger som var 40-timmarsveckan. Den inför-

des på 1970-talet och det är den standard som gäller än idag. När det nu har gått 50 år ytterligare kan det vara på tiden att ta nästa steg för en bättre balans i arbetslivet!

Nyss nämnde jag lagstiftning från 20-talet och 70-talet, men det finns olika åsikter om vägen framåt men jag vill poängtera att fackens arbete för arbetstidsförkortning är en central del av den svenska modellen, som ju kännetecknas av en hög grad av samverkan mellan arbetsmarknadens parter – dvs fackföreningar och arbetsgivarorganisationer. Den svenska modellen bygger på kollektivavtal, vilket innebär att frågor som rör arbetsvillkor, inklusive arbetstid, förhandlas fram mellan dessa parter snarare än genom lagstiftning. Avtal i första hand - men går inte det så är vägen framåt som för tidigare generationer.

I en tid av global oro och sociala spänningar ser vi en oroande trend där extremistiska ledningar växer och vinner mark i olika delar av världen. Detta fenomen finns även i Sverige, där partier som till exempel Sverigedemokraterna har etablerat sig som en stark aktör i det politiska landskapet. Deras framväxt väcker frågor om deras verkliga engagemang för svenska arbetstagare och om deras politik verkligen gynnar vanliga svenskar.

Ett exempel som visar vilka SD vill gynna är när bland annat socialdemokraterna föreslår mer pengar till barnfamiljer. Höjt barnbidrag är viktigt för att motverka barnfattigdom och för att stödja familjer i ekonomisk utsatthet. Det är tufft för många med ekonomin nu! Det här är en av de åtgärder som skulle ha gynnat många vanliga barnfamiljer i Sverige. Genom att stoppa en sådan reform visar SD tydligt att deras prioriteringar inte ligger i att stärka de utsatta i samhället, de och regeringspartierna har faktiskt aktivt valt att prioritera och genomföra skattesänkningar för de rikaste!

Pengar på hög smörjer inte Sveriges ekonomi, det gör däremot pengar som används och handlas för, det gynnar både företag, arbetsmarknaden och kommer tillbaka som moms etc. Det är en dålig nationalekonomisk idé att ge mer till de som redan har mest.

Avslutningsvis...låt oss idag påminna oss om att kampen inte slutar här.

Vi har fortfarande en väg att gå, men låt oss fortsätta att arbeta för ett samhälle där alla har rätt att jobba under trygga, rättvisa och jämlika förhållanden.

Låt oss fortsätta stå upp för medlemmar, för kollegor och för alla som kämpar för en bättre framtid. Tack för att ni är här idag, och för att ni fortsätter att vara solidariska

Ha en bra första maj och kom ihåg att tillsammans är vi starka!

Anders Lidén

Såväl på arbetsplatsen som i det privata livet så uppstår ibland konflikter. En konflikt kan vara meningsskiljaktighet mellan olika personer. Ibland mellan olika medarbetare och ibland mellan chef och medarbetare.

Konflikter är tyvärr ofta energikrävande och tröttsamma på många sätt. Men ofta är de absolut nödvändiga för att komma vidare. Det ligger någonting i det gamla uttrycket "att rensa luften".

På en arbetsplats kan ibland konflikter uppstå när olika perspektiv, åsikter eller värderingar krockar med varandra av olika anledningar.

Att hantera konflikter är av stor vikt för utveckling och trivsel. Många gånger även viktigt för om en arbetsplats blir framgångsrik eller inte.

Man behöver skilja på en konflikt och ett problem. En konflikt är i sig inte ett problem, utan förvandlas till ett sådant om den inte hanteras på ett korrekt sätt. Därför är det av så stor vikt att ta tag i situationen innan problemet har blivit ett faktum och situationen har eskalerat. Det är inte alltid en lätt uppgift och vi är många som drar oss för att ta tag i konflikter.

Det finns punkter då en konflikt har passerat gränsen och blivit till ett problem. Exempelvis när medarbetare eller

"Självklart är sunt förnuft en viktig del i att bemöta konflikter, men glöm inte att förebygga är oftast bättre än att hantera konflikter".

en grupps prestationer påverkas negativt på olika sätt.

Då är det dags att ta tag i problemet som har uppstått.

En konflikt kan dessutom få människor att agera olämpligt. Det är lätt att dras med och glömma bort när det går över gränsen. Människor som är upprörda agerar många gånger i affekt, och det är inte helt ovanligt att man sedan ångrar sig och önskar att man hade tänkt mer rationellt.

T.ex så kan en konflikt utvecklas på många sätt.

- Först kommer små störningsmoment, gnabb mellan berörda parter. Det finns behov som inte är uppfyllda.
- Så småningom börjar arbetsuppgifterna att påverkas, men troligen slätas detta över.
- Man börjar att leta efter syndabockar, det bildas grupperingar och det skvallras inom dessa grupperingar.
- Konflikten har blivit ett stort problem och har dessutom nu blivit offentlig. Då kan det lätt bli så att man efter-

frågar samt utför drastiska åtgärder.

Det finns några viktiga saker som vi alla bör ha i åtanke när det kommer till att möta en konflikt.

- Försök tänka objektivt och se situationen ur alla parter synvinkel.
- Var transparent och öppen när du ger information till andra. Olika tolkningar och rykten är bara skadliga.
- Visa på ett konsekvent sätt att du är öppen, aktiv och seriös när du samtalar om konflikten. Det är viktigt att söka lösningar och att åtgärder inte skjuts på framtiden eller kanske inte ens genomförs.

Tänk på att vi alla på en arbetsplats har en gemensam uppgift i att förebygga konflikter.

Självklart är sunt förnuft en viktig del i att bemöta konflikter, men glöm inte att förebygga oftast är bättre än att hantera konflikter. Enkla saker som tonläge, respekt för varandra samt att hälsa och prata vänligt med varandra kan göra underverk. Oftast blir man då bemött på samma sätt själv.

Ett annat sätt att hantera en konflikt kan vara att man skjuter upp fortsatta diskussioner till nästkommande dag för att undvika att impulsiva känslor tar över. Samtidigt får det inte gå för lång tid innan man "återknyter" och tar upp samtalet igen.

Några viktiga saker att tänka på kan vara:

- En tydlig och konkret kommunikation är A och O. Det kan vara svårt att ändra bestämda ståndpunkter, och i dessa lägen är det av stor vikt att kunna hitta alternativa vägar och undanröja eventuella missförstånd.

- En konflikt kan ge oss möjligheter att se en situation på ett annat sätt. Den kan ibland ge nytt syre.

- När det blåser som hårdast, det är då även du måste vara som starkast och ge ditt stöd för att förbättra situationen.

En arbetsplats är oftast inte fri från konflikter utan det finns i nästan alla miljöer där en grupp individer är samlade på samma plats. Glöm inte att det finns ingenting positivt som kan komma ur att inte hantera en konflikt. Hanterar du den på rätt sätt kommer detta att leda till utveckling och nya möjligheter. En konflikt är oftast ett tecken på att något behöver förändras, och då är det viktigt att inte sopa problem under mattan.

Oftast så finns det tre sätt att bemöta en situation.

1. Mitt sätt.
2. Ditt sätt.
3. Rätt sätt.

Låt oss nu tillsammans försöka förebygga och hantera konflikter genom att hitta "rätt sätt". Genom det får vi den arbetsmiljö som vi alla mår bra av.

Företagshälsovården

Urban Pettersson

Elektrikerna och Pappers – två stridbara och stolta förbund

Vi på Elektrikerna har alltid gillat Pappers, trots att vi har helt olika verksamheter och medlemskåror. Det beror säkert på flera olika orsaker men väldigt många av våra medlemmar, inklusive mig själv, har vid något tillfälle arbetat med elinstallationer på något bruk. Dessa jobb är oftast stora och spännande vilket gör att vi ibland är på samma arbetsplats trots att vi har olika jobb.

Vid dessa tillfällen kommer vi ofta i kontakt med era duktiga skyddsombud som hjälper till och tar ansvar för allas arbetsmiljö. Starka medlemmar och förtroendevalda har vi gemensamt, våra medlemmar är väl medvetna om sitt värde på arbetsmarknaden. Det gör att vi ofta uppfattas som stridbara, det är något vi ska vara stolta över. Det är en tydlig likhet jag ser mellan förbunden – våra medlemmar är stolta över sitt arbete och sitt förbund.

Jag vill även passa på att berömma Pappers ordförande, Pontus Georgsson. Han är en bra facklig ledare som jag

"Vi säljer arbete och förväntar oss att morgondagen blir bättre än gårdagen genom starka kollektivavtal. Det är hela syftet med fackförbund som Elektrikerna och Pappers".

har stort förtroende för. Vi har ett bra samarbete och jag använder honom som bollplank när jag har en svår fråga på bordet och det är alltid värt att lyssna på hans synpunkter. Han håller Pappers fana högt i det fackliga samarbetet. Det är ibland svårt för medlemmar att se det som händer utanför det egna förbundet, det vet jag av egen erfarenhet. Men är det något som jag som utomstående kan bekräfta så är det att ni på Pappers syns och hörs på ett bra sätt.

Avtalsrörelsen är en väldigt spännande tid för oss som är fackligt aktiva. För mig är det då det är som tydligast att klasskampen är levande. Men det blir också tydligt att det finns ett gammalmodigt sätt att se på arbete från arbetsgivarna som betraktar oss som enbart en kostnad som ska hållas nere. Att det är vi som bygger allas välbefinnande genom vårt arbete vill de inte kännas vid. Det är viktigt att ha detta perspektiv med sig när avtal ska träffas.

Mitt förbund är inne i en intensiv period i avtalsrörelsen med många möten och träffar med förhandlingsdelegationerna om läget. När jag skriver denna krönika är läget mycket kärvt. Arbetsgivarna är väldigt ovilliga att gå oss till mötes i våra viktigaste frågor. Ju hårdare de håller i sitt nej, desto större blir risken för konflikt. Jag hoppas att vi ska kunna träffa bra avtal utan att behöva varsla, men om det behövs kommer vi inte att tveka.

Vi säljer arbete och förväntar oss att morgondagen blir bättre än gårdagen genom starka kollektivavtal. Det är hela syftet med fackförbund som Elektrikerna och Pappers. Och om vi backar varandra när det väl gäller, så är chansen större att den där bättre morgondagen blir verklighet.

Urban Pettersson

Ordförande Svenska Elektrikerförbundet

Elektrikerna

Avdelningsordförande Aleksandar lämnar över ett grafiskt blad till Louise. Det är skapat av konstnären Christian Due och har bruket som motiv.

Den 11 april fick vi, avdelningsstyrelsen, ett trevligt besök. Louise Olsson, förste vice ordförande i LO ville träffa oss och besöka bruket. Det var verkligen en rolig återträff. För bara några år sen jobbade Louise och jag ihop i LO-distriktsstyrelse. Hon var då ordförande i Elektrikerernas Stockholmsavdelning. Så småningom lämnade hon styrelseuppdraget och blev vald till Elektrikerförbundets viceordförande. Den 20 maj 2024 på LO-kongressen valdes hon till LOs 1:e viceordförande.

Dialogen med styrelsen gav oss möjligheten att ta upp för oss viktiga frågor. Vi pratade mycket om den fallerade sociala tryggheten i landet utifrån en arbetares perspektiv. Att jobba mer än 40 år och bli en fattig pensionär är inte rätt. Att testa på Försäkringskassans grymhet och orättvisa behandling när hälsan sviktar efter mångårigt arbete i anorektiska organisationer är inte rätt. Att separera tänder från resten av kroppen och tvinga folk att ta lån för att kunna gå till tandläkare är fel. Att dubbelt straffa en sjukskriven arbetare med karensavdrag är fel. Att inte ha en bra modell för integration av nyanlända och lägga all skuld på dem för den höga arbetslösheten som råder i gruppen är ansvarslost och fel. Det var roligt att konsta-

tera att just Louise har som ansvarsområde välfärd, socialförsäkringar, pensioner, arbetslöshetsförsäkringen och migration och etablering. Det kändes att vi pratade med rätt person. Som ett trevligt minne lämnade styrelsen över en gåva till Louise – ett grafiskt blad med bruket som motiv skapat av konstnären Christian Due.

I sällskap med Lars-Åke besökte hon bruket och samtalande med Pappers medlemmar.

Aleksandar Srndovic

Louise besökte bruket guidad av Lars-Åke Gardehed

Erik Jerka Andersson och Nils Forsman vid PM 2

Olof Sandahl – en nestor inom grafiken

Olof Sandahl föddes 1938 i Kristinehamn i Värmland. Idag bor han i Södertälje och fyller i augusti 87 år. Vid 20 års ålder började han studera på Slöjdföreningens Konstindustriskola i Göteborg. Utbildningen varade i fyra år och 1964 började han på Konsthögskolan i Stockholm, där blev han kvar till 1969.

Vid sidan av sitt konstnärskap har Sandahl lett studiecirklar i konst och varit lärare vid olika lärosäten, bl a Konsthögskolan. Han har också varit föreståndare för olika grafiska verkstäder som t ex Grafiska Sällskapets verkstad på Mosebacke och Södertälje grafiska verkstad. Han har haft åtskilliga utställningar både separata och medverkande i samlingsutställningar. Sandahl finns representerad på bland annat Moderna Museet. Olof Sandahls verk består huvudsakligen av grafik men han utför även porträtt och landskapsmålningar i olja. Som illustratör har han genom åren gjort tusentals grafiska blad, till affischer, böcker och tidningar bland annat för FIB Kulturfront, Fönstret, SIA (Skogsindustriarbetaren) och Metallarbetaren.

Olof Sandahls konstnärsliv sammanföll med vänsterrörelsens genombrott på 60- och 70-talet. Även Olof blev influ-

erad av tidens vindar. I boken "90 grafiker" från 1974 beskriver han sin konst på följande vis: "Kring övertygelsen att den grafiska bilden har en absolut och viktig funktion att fylla som förmedlare av solidaritet till vår världs exploaterade och med våld underkuvade folk, utnyttjar jag grafiken som ett medel att slå in röda kilar i mörkblåheten". Ett uttalande som passar bra även idag.

När avd. 68 fyllde 100 år 2015 ordnade Häveröbygdens Konstförening en utställning med ett urval av vår konst. Däribland två linoleumsnitt av Olof Sandahl – båda motiven är hämtade från Hallsta pappersbruk. Konstnären bjöds in till vernissagen men hade inte möjlighet att närvara. Den gröna bilden visar två män som gör ett tambourskifte på PM 3. På den blå-röda bilden från pappersmaskin 2 syns också en tambour hängande i luften och en manöverdosa. Männerna på bilden är Erik Jerka Andersson och Nils Forsman. Dessa bilder är daterade 1969 och är troligen ett beställningsarbete från Pappersindustriarbetareförbundet. På vilket sätt förbundet spridit dessa bilder vidare inom förbundet är obekant. Pappers hade också ett senare samarbete med Sandahl då han 1970 illustrerade boken om SPIAF 50 år.

2020 ställde Olof ut på Södertälje konsthall med andra

konstnärer i utställningen Internationella motståndsmuseet 1978 – 2020. Som en kommentar till utställningen sa Sandahl; - Jag har svårt att förstå hur begreppet solidaritet skulle kunna svikta eller förminska som världen runt om oss ser ut idag.

Det kan även nämnas att Folkets Hus i Hallstavik äger en tavla, "Påminnelse", av Olof Sandahl.

Roger Berglund

Olof Sandahl född 1938

Flickan och bombplanen 1972 - en bild mot Vietnamkriget

Olof Sandahl - en illustration ur boken SPIAF 50 år 1970

Tambourbyte på pappersmaskin 3

LO-facken Hallstavik genomförde ett tvärfackligt seminarium

Pappers avd.68 har ett fantastiskt samarbete med Kommunals sektion i Norrtälje samt Handels- och Byggnadsavdelningen i Uppsala. Vi alla är aktiva i LO-facken Hallstavik med tydlig uppgift att påverka den lokala politiken. Vi har jobbat ihop sedan många år tillbaka och genomfört många aktiviteter.

Den 9 maj var det dags för en ny aktivitet. Vi samlades på Folkets Hus i Hallstavik och genomförde ett seminarium. Det var ett tvådelat program. Under första delen diskuterade vi arbetslivskriminalitet. Föreläsare var Patrik Bergman, ombudsman på Byggnads. Han påminnde oss om att arbetslivskriminalitet breder ut sig över hela landet och förekommer i många branscher fast mest inom bygg, städ, vård och omsorg, restaurang och transport där lågkvalificerad arbetskraft ofta utnyttjas. Konstaterades snabbt att den är kraftigt växande och har blivit ett stort samhällsproblem. Konsekvenserna är förödande för arbetstagare, seriösa företag och för samhället i stort.

I det andra passet har författaren Peter Gustavsson sammanfattat hur Tidöregeringen urholkar vår demokrati. Slopade föreningsstöd, svagare fackförbund, slakt på studieförbund och klåfingrig kulturpolitik, tidningsdöd och mer regeringslojal public service, minskad autonomi för universiteten, förstatligat bistånd, angiverilag, näringsförbud för oppositionen samt tillbakadragna medborgarskap

är några exempel på den sjuka politiken som sakta men säkert dödar demokratin i vårt fina land. Ett givande möte blev det!

Aleksandar Srndovic

Patrik Bergman från Byggnads

Författaren Peter Gustavsson

I Sverige omkom 43 personer i olyckor på jobbet förra året

Ingen av dem hade planerat att dö den dagen, det var inte förutbestämt, det hade kunnat undvikas. Ändå händer det som inte får hända.

Vi minns och hedrar dem som gick till jobbet men aldrig kom hem. Och fortsätter kämpa för bättre villkor för dagens och framtidens arbetare.

SPÖKVANDRING

Jag hade bokat en upplevelse i Stockholm som kombinerade två favoriter: god mat och rysliga historier. Det var dags för spökvandring i Gamla stan.

Vi började kvällen på den anrika restaurangen Movitz, där vi serverades en riktig klassiker, potatismos med köttbullar och lingonsylt. Perfekt för att ladda upp inför det som väntade.

Efter maten promenerade vi till Stortorget, där vi samlades vid Evert Taube-statyn för att möta vår guide, Annika. Med stor inlevelse och humor tog hon oss med på en 90 minuter lång vandring genom stadens mörkare förflutna.

Vi fick höra berättelser om mord, sjukdomar, massmord och gamla legender – allt medan vi vandrade genom trånga gränder och förbi tysta gårdar där historien nästan kändes levande. Det var som att plötsligt se staden med nya ögon – vi kunde nästan känna lukten av medeltidens gränder, höra hovslagen från hästar och se skuggorna av människor som levt här för länge sedan.

Ett av stoppen var vid Järnpojken, Sveriges minsta skulptur, som sitter bakom Finska kyrkan och blickar upp mot månen.

Vi fick också höra legenden om Göran och Draken, och så passerade vi platsen där en kanonkula från 1400-talet fortfarande sitter kvar i en vägg. Det blev en intressant blandning av spänning och historia.

Vandringen avslutades inne i Tyska kyrkans källare – en mörk och stämningsfull plats där man verkligen kunde

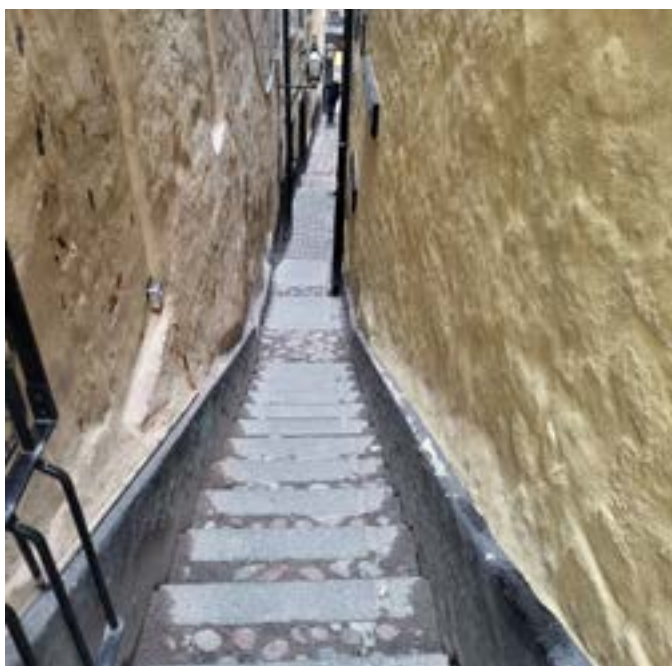

Klassisk middag på Movitz.

känna historiens vingslag. En perfekt avslutning på en kväll full av intryck.

Vill man få ut det mesta av den kusliga stämningen, då ska man absolut gå en spökvandring runt Halloween.

Jaana Kuusisto

Trånga gränder i gamla stan.

Vår fantastiska guide Annika.

BLI MEDLEM I PAPPERS

**SOM MEDLEM FÅR DU INTE BARA EN TRYGGARE
ANSTÄLLNING - DU FÅR ÄVEN FÖRMÅNER SOM STRÄCKER
SIG MELLAN ALLT FRÅN RABATT PÅ TÅGRESOR TILL
RIKTIGT BRA MEDLEMSFÖRSÄKRINGAR OCH EN
TRYGG KONTAKTPUNKT PÅ DIN ARBETSPLATS.**

VÄLKOMMEN SOM MEDLEM!

Fackföreningar spelar en avgörande roll för att skydda och främja arbetstagares rättigheter och arbetsvillkor. Att vara medlem i en fackförening innebär att man är en del av en kollektiv styrka som kan påverka arbetsplatsen, arbetsmarknaden och samhället i stort. Här är några av de mest betydelsefulla skälen till varför det är viktigt att vara med i facket.

Skydd av rättigheter - Fackföreningar arbetar för att säkerställa att arbetstagarnas rättigheter respekteras och upprätthålls. Genom kollektivavtal och förhandlingar med arbetsgivare kan facken säkerställa att löner, arbetstider, arbetsmiljö och andra arbetsvillkor är rättvisa och rimliga. Om en arbetstagare känner sig orättvist behandlad eller behöver stöd i en arbetsrelaterad fråga, kan facket erbjuda juridisk rådgivning och representation.

Förbättring av arbetsvillkor - Ett av fackets huvuduppdrag är att förbättra arbetsvillkoren för sina medlemmar. Det kan innebära att förhandla fram bättre löner, kortare arbetstider, ökad säkerhet på arbetsplatsen och fler förmåner som pension och sjukförsäkring. Fackliga organisationer arbetar också för att bekämpa diskriminering och främja en inkluderande arbetsmiljö.

Kollektiv styrka - En stark fackförening kan ha stor på-

verkan på arbetsplatsen och arbetsmarknaden. När många arbetstagare går samman i en facklig organisation, får de större förhandlingskraft gentemot arbetsgivare och politiska beslutsfattare. Genom kollektiv handling kan facket driva igenom förändringar som gynnar alla arbetstagare, inte bara sina medlemmar.

Utbildning och utveckling - Fackföreningar erbjuder ofta utbildning och utvecklingsmöjligheter för sina medlemmar. Det kan handla om kurser inom arbetsrätt, arbetsmiljö, ledarskap och andra områden som kan hjälpa medlemmarna att utvecklas i sina yrkesroller och på arbetsmarknaden. Genom dessa utbildningar kan arbetstagare stärka sin kompetens och öka sina karriärmöjligheter.

Social trygghet - Medlemskap i en fackförening kan också bidra till ökad social trygghet. Fackliga organisationer arbetar för att säkerställa att arbetstagare har tillgång till sociala förmåner och skyddsnät som sjukförsäkring, arbetslöshetsersättning, föräldraförsäkring och pension. Detta ger medlemmarna en grundläggande trygghet och möjlighet att känna sig säkra i sin anställning och vardag.

Demokratisk påverkan - Fackföreningar spelar en viktig roll i att främja demokrati på arbetsplatsen och i samhället. Genom facklig aktivitet kan arbetstagare påverka be-

slut som rör deras arbetsmiljö och arbetsvillkor. Fackföreningar kan också delta i samhällsdebatten och påverka politiska beslut som rör arbetsmarknaden och arbetstagarnas rättigheter.

Solidaritet och gemenskap - Att vara medlem i en fackförening innebär också att vara en del av en gemenskap som stöttar och hjälper varandra. Fackliga organisationer främjar solidaritet och samarbete mellan arbetstagare, vilket kan skapa en starkare och mer sammanhållen arbetsplats. Genom facket kan medlemmar dela erfarenheter, ge varandra stöd och arbeta tillsammans för gemensamma mål.

Historisk kamp - Fackföreningar har en lång historia av kamp för arbetstagares rättigheter. Genom historien har facken spelat en avgörande roll i att förbättra arbetsvill-

koren och säkra grundläggande rättigheter för arbetstagare över hela världen. Denna kamp fortsätter än idag, och genom att vara medlem i facket, bidrar man till en viktig tradition av att stå upp för och skydda arbetstagarnas rättigheter.

Sammanfattningsvis är fackföreningar en grundläggande del av arbetslivet och samhället. De erbjuder juridiskt stöd, förhandlingskraft, utbildning, social trygghet och en plattform för demokratisk påverkan. Att vara medlem i facket stärker arbetstagarens position och bidrar till en rättvisare och mer inkluderande arbetsmarknad. Det är genom kollektiv styrka och solidaritet som arbetstagare kan säkerställa sina rättigheter och skapa en bättre framtid för alla.

Aleksandar Srndovic

■ MBR HBP - FRÅN ÅRSMÖTET

Två affärsområden blev ett!

Ingen har missat att Holmens ledning har genomfört en omorganisation. Holmen Paper och Iggesund Paperboard blev sammanslagna och heter numera Holmen Board and Paper. Varför blev det så? Enligt Holmens vd Henrik Sjölund är det ett naturligt steg att samla kompetensen inom processindustrin i ett nytt gemensamt affärsområde. Som även vi fackliga organisationer behöver anpassa oss till i det nya läget.

Innan förändringen var vi två olika medbestämmande råd - en för Paper och en för kartong. Nu har vi fusionerat oss och skapat nya stadgar. Vi har även tecknat ett avtal med det nya affärsområdets ledning som reglerar hur många som ska representera rådet och bland annat hur ofta vi ska träffas. Avtalet reglerar också hur arbetsgivaren och vi fackliga ska förhålla oss till varandra. Rådet har utsett representanter (ATR) som regelbundet ska träffa affärsområdets ledning för en ömsesidig information och eventuella förhandlingar.

Aleksandar Srndovic

FACKLIGA REPRESENTANTER I RÅDET

Pappers avd. 14 Strömsbruk

- Niklas Mattsson -ordinarie, Erik Viklund - ersättare

Pappers avd. 15 Iggesund

- Stefan Persson - ordinarie och Jenny Johansson - ersättare

Pappers avd. 53 Braviken

- Peter Karlsson - ordinarie, Alexander Skoog - ersättare

Pappers avd. 68 Hallsta

- Aleksandar Srndovic - ordinarie, Mikael Holmberg - ersättare

Transport Skärnäs

- Anders Westeberg - ordinarie, Patrik Norberg - ersättare

Sveriges Ingenjörer Braviken

- Mathias Bohman

Ledarna Braviken

- Britta Westermark

Unionen Braviken

- Bengt Rastland

Sveriges Ingenjörer Hallsta

- Robin Rönnholm

Ledarna Hallsta

- Johnnie Mattsson

Unionen Hallsta

- Jörgen Åkerlund

Sveriges Ingenjörer Iggesund

- Gunnar Forsgren

Ledarna Iggesund

- Kenneth Larsson

Unionen Iggesund

- Lena Holmlund

Unionen Centrala funkt

- Katarina Granö

Bild 1 - Häst och vagn vid sekundärstationen

Inne på bruket

När man samlar på vykort från Hallstavik märker man ganska snart att det är pappersbruket som dominerar även inom vykortsområdet. Många är flygbilder och bilder tagna från sjösidan. Portvakten är också populär.

Däremot är bilder tagna inifrån bruket mer sällsynta. Jag har bara hittat fyra kort men det är möjligt att det finns fler. Dessa bilder är tidiga, tagna under brukets första decennium. Det är ganska stökigt inne på bruksområdet med en hel del skräp liggandes här och var. Bruket är nytt och produktionen är prioriterad, städning och ordning och reda kommer i andra hand.

På bild 1 ser vi en häst med vagn som väntar invid industrispåret. På marken ligger det träspint, virke, stockar, spånhögar med mera huller om buller. Bakom hästen kan man möjligen skimta en ytterligare häst och en kusk. Nere i hamnen ligger en pråm som kanske väntar på rullar, där syns även den fasta brokranen som har förbindelse med packsalen vid PM 2. Invid kraftledningsmasten ligger ett hus som lämnats kvar, det kom senare att kallas

Bruna villan. Till höger ligger sekundärstationen som ägdes av staten och dit är kraftledningarna kopplade. Elen levereras från den nybyggda kraftstationen i Älvkarleby. Träkonstruktionen i vänsterkanten kan tillhöra ångsågen som låg till vänster i bild.

Bild 2 visar från vänster packsalens östra gavel och bakom den holländeriets södra fasad. Skorstenen tillhör ångkraftcentralen. Längts bort syns sulfittfabrikens två huskroppar. Från sliperiet går en betonggång bort till barkhuset utanför bild till höger. Husen till höger med snedtak och fönster är en del av verkstäderna. Krاندelen är en del av vedkranen som går på räls över vedupplaget utanför bilden till höger. På marken går industrispåren tätt och under presenningarna ligger färdig emballerade pappersrullar och väntar på leverans. Även här ser man högar av bråte liggandes.

På bild 3 känner vi igen flera av byggnaderna. Gaveln i vänstra bildkanten tillhör packsalen och i den långa byggnaden, med ett ventilationsschakt på taket, ligger pappersmaskin 2 (PM 2). Snett bakom ventilationen sticker vattentornet upp. Byggnaden med de fyra skorstenarna är holländeriet och bakom det ligger sliperiet och ångcen-

Bild 2 - Holländeriet till vänster och sulfiten längst bort

Bild 4 - Ångköket stod klart 1916 och bilden visar den södra fasaden

Bild 3 - Pappersbruket till vänster, holländeri och ångcentralen i mitten och verkstäderna till höger

tralen med sin höga skorsten. I högerkanten syns sulfiten och vedkranen. Byggnaderna med de sågtandade taken är mekaniska verkstaden. Hela området framför är fyllt av olika saker, framför allt av pappersrullar som vid den här tiden emballerades med trämaterial. Bilden av oordning kvarstår.

Den sista bilden, bild 4, känns lite lugnare. Den visar brukets ångkök från södra sidan. Ångköket stod klart 1916 och ritades av arkitekten Folke Bensow. Han ritade även ungarshotellet och skolan. På bruket arbetade många ungarlar och dessa kunde äta sina måltider i ångköket som låg inne på området. Mejeriprodukterna och annat kom från Ronöholms Gård som Holmens köpt in. Vid den här tiden var det dåligt med samlingslokaler i samhället och därför kom ångköket även att bli en samlingsplats för ortens föreningsliv, till och med kyrkan förlade en del av sin verksamhet hit. Innan Folkets Hus var byggt (1920) kunde även fackföreningen utnyttja ångköket för sina möten.

Roger Berglund

Varje lyckad facklig uppdrag vilar på en god kompetensnivå. Utbildningar skapar tryggheten.

I en värld där nyheterna ständigt bombarderar oss med skandaler, tweets och politiska ställningstaganden, kan det ibland kännas som att vi lever i en sitcom där verkligheten överträffar fiktionen. En av de mest färgstarka karaktärerna i denna moderna politiska komedi är utan tvekan Donald Trump, vars beslut att införa tarrifer på allt från stål till solpaneler har skapat både förvirring, kanske till och med bland pingviner, och kanske också en del förtvivlan och djupa suckar. Men vad händer när vi kopplar ihop Trumps tullar med fackliga studier? Jo, vi får en absurd men tankeväckande reflektion över hur globala ekonomiska beslut kan påverka den lokala arbetaren - och kanske även ett och annat sorglustigt skratt på vägen?

Tänk er en facklig studiekurs - i den mån dessa nu förekommer i det stora landet i väster med den lilla organiseringsgraden - där deltagarna, iklädda sina bästa "Make America Great Again"-kepsar, diskuterar hur högre tullar på importerade varor kan påverka deras dagliga liv. "Så... om stålpriserna går upp, kan det betyda att våra byggprojekt blir dyrare, vilket i sin tur kan leda till färre jobb för oss?!" utbrister en deltagare. En annan svarar, "Ja, och om

vi inte kan bygga, kan vi väl inte heller anställa...? Bulls eye! Pang i bygget! Thank you, Mr President! Du har verkligen satt fart på vår fackliga diskussion!

Men under skämtens yta ligger en viktig poäng: hur politiska beslut på högsta nivå påverkar den lokala ekonomin och arbetstagarnas villkor. Fackliga studier handlar inte bara om att förstå löner och arbetsvillkor, i förlängningen kan det också handla om att inse hur globala och nationella beslut kan ha direkta konsekvenser för arbetare. Trumps tullar, i sin förmodligen fåfänga jakt på att skydda amerikanska jobb, kan paradoxalt nog också leda till att arbetare i andra länder, som förlitar sig på export till USA, drabbas hårt. Kanske skulle en facklig studiekurs kunna inkludera en enhet om "tullarnas roll i den globala arbetsmarknaden" där deltagarna får lära sig att genomskåda absurditeterna i den moderna ekonomin samtidigt som de förbereder sig för att navigera i en värld där politik och ekonomi ständigt krockar.

I förra PapperMagasinet skrev vi om att det inte skulle bli någon facklig grundutbildning under våren bland annat på grund av det konflikthot som låg över oss då. Nu blev det ju inte något av med konfliktandet utan parterna löste det här på målnöret. Det som istället hände här hemma var att Studiekommittén träffades, kanske kan det tyckas som ett undermåligt byte jämfört med en hel FGU? Kanske, men också nödvändigt, man får laga efter läget! Studiekommittén hade åtminstone kikarsiktet inställt särskilt på FGU:n. Kan vi göra något mer av den? I dag använder vi FGU:n som något av en inkörsport eller introduktion i den fackliga värden, utöver den introduktion som sker när man är alldeles nyanställd, men ibland tar vi samtidigt också in lite erfarenhet för att få bättre dynamik i grupperna. Men tänk om vi kunde ha en FGU för mer erfarna men som ändå behöver en lätt avborstning? Avborstning eller kanske avrostning? En avborstning som kanske inte nödvändigtvis behöver vara i tre dagar som vanligt - utan kanske en eller möjligen två dagar? Vi kom fram till ett embryo, som vi måste putsa och borsta vidare på om styrelsen bestämmer sig för att det är det här vi vill ha. Kanske visar det sig på verksamhetsplaneringen som styrelsen avser hålla i maj?!

I förra numret skrev vi också om att tre av våra medlemmar var intresserade av att delta i Pappers Ungdomskurs som går i april. Två av dem anmälde sig följaktligen till denna, medan den tredje inte riktigt hann med innan anmälningstiden gick ut. Nu visade det sig att en av de blivande kursdeltagarna också kom in på en annan ut-

bildning och då hoppade av Ungdomskursen, vilket också ledde till att den andra deltagaren hoppade av, vilket är begripligt. The more, the merrier!

En medlem som faktiskt till slut kom in på kursen Lag - och avtal är Jaana Kuusisto. Men inte först, då tog det stopp, när hon blev meddelad att hon inte hade rätt meriter. Något förbryllad vände hon sig till studieorganisationen i avd 68 som konstaterade att hon faktiskt hade rätt sorts uppdrag för att vara kvalificerad, och därmed skulle kunna gå kursen. Till slut visade det sig att det hela mera handlade om administration. En merit kan också vara tidigare gjorda utbildningar, och i det här fallet ska man ha gått den s.k. Förbundskursen först, vilket Jaana hade gjort, men det syntes inte i förbundets system, troligen för att det hade gått för lång tid emellan. Detta gick dock att lösa ganska elegant, bara informationen kom upp på bordet.

En grupp förtroendevalda som måste lägga på ett extra kol inför varje årsmöte är valberedarna!

Förutom att det är ett viktigt demokratiskt uppdrag att vara valberedare så arbetar en valberedning med att få ihop förslag som utgår från att alla medlemsgrupper på arbetsplatsen i möjligaste mån representeras och att styrelsen därmed blir representativ. De måste också veta vilka uppdrag som ska tillsättas vid årsmötet och hur de som idag har uppdragen ser på eventuella omval.

Så här ser avdelningens egen uppdragsbeskrivning ut:

Valberedarens egenskaper är att ha en bred människokännedom. Valberedaren ska ha lätt att ta kontakt med medlemmar och vara lyhörd. Uppgifterna är att förbereda fackliga val, ha medlemskontakter, verka för en jämn ålders - köns - och geografisk fördelning, ha nomineringar klara i god tid inför aktuella avdelningsmöten, göra sammanställning av de nomineringar och val som ska göras, göra utvärdering och genomgång av genomförda val.

Även det här uppdraget kräver utbildning, men givetvis går det inte att lära sig precis allt på en utbildning, erfarenhet är också en viktig ingrediens, men en hel del verktyg finns att hämta även i skolbänken. Så när årsmötet är avklarat finns tanken att valberedningen ska få uppdatera sig lite på en utbildning, mitt i Stockholm, mitt i maj.

Så avslutningsvis - nästa gång du hör talas om Trumps tarrifer, eventuellt efter en paus om 90 dagar eller något sådan, tänk på hur de kan kopplas till fackliga studier. Det är en påminnelse om att vi, oavsett politiska åsikter, alla är en del av ett större ekonomiskt ekosystem där våra liv och arbeten påverkas av beslut som ibland kan verka lika bisarra som en sitcom. Och kanske, bara kanske, kan vi skratta åt det hela medan vi tillsammans kämpar för en rättvisare och mer solidarisk arbetsmarknad.

Anders Lidén

Studieorganisatör

■ MEDLEMSDIKT ERIK JANSSON 1925 - 2022

Att ge sig helt

*Jag hörde en röst som skrek
någonting om att ge sitt hjärta till Gud.
Det enda hjärta jag hade?
Jag kan väl få bättre bud.*

*Inte är det väl mycket att ha förstås
och det är skönt att få ro i sin själ.
Men nu har det hänt så mycket
så fan får väl ta mig hel.*

Håkan Svärdman

Slumpen ska inte avgöra om man ska få en trygg pension

Mobilen ringde tidigt denna fredag i april för 16 år sedan. En upprörd röst presenterade sig kort och därefter levererades en formidabel utskällning där jag bland annat anklagades för att "dribbla med siffrorna". Personen var en högt uppsatt chef på Försäkringskassan, som vid den här tiden hade det administrativa ansvaret för det allmänna pensionssystemet. Det som fick chefens känslor att svalla var min debattartikel i Dagens Nyheter där jag visade att den utlovade pensionen på minst 60 procent av lönen inte infriades. Några timmar senare anklagade Försäkringskassan mig och Folksam för att skrämmas. En kritik som även dåvarande socialförsäkringsministern Husmark Perhsson instämde i och hon formulerade sig även generellt att "ingen vet vad pensionen blir". Och det fick hon onekligen rätt i. Ingen kunde ana hur illa det skulle gå.

Sex år senare konstaterade jag att pensionerna hade fallit från 61 till 49 procent av lönen. Nu var det inga längre som ifrågasatte pensionsrasets realitet. För att stoppa raset krävdes åtgärder. Inte enbart höjd pensionsålder som riksdagen vid den här tiden planerade. Folksam pekade på nödvändigheten att också höja pensionsavgiften, från 17,21 till 18,5 procent av lönen. Något som vi sedan dess har tjatat om samtidigt som vi har kunnat visat att den allmänna pensionen fortsatt att sjunka och noterade en ny bottennivå förra året på 44 procent av lönen. Först då beslutar ansvariga politiker i Pensionsgruppen, som har ansvar för att vårda vårt allmänna pensionssystem, att utreda pensionsavgiften. Inte om hur mycket den ska höjas

"Redan idag saknar nästan en femtedel av pensionärerna en tjänstepension och drygt 500 000 anställda saknar tjänstepension via sin anställning."

- utan om den är tillräcklig hög eller inte. Nu i april blev utredningen klar. Beskedet var tydligt; dagens pensionsavgift är otillräcklig även i kombination med höjd pensionsålder. Utredningen visar att endast individer som har tur med sin premiepensionsplacering kan få en pensionsnivå som når upp till eller överstiger målet om 60 procent.

Utredningen visar vidare att den totala pensionen, det vill säga allmän pension och tjänstepension tillsammans, kan förväntas överstiga pensionsöverenskommelsens målsättning om 70 procent. Men deras analys baseras på ett teoretiskt utfall som vilar på slumpen. Redan idag saknar nästan en femtedel av pensionärerna en tjänstepension och drygt 500 000 anställda saknar tjänstepension via sin anställning. En grupp som tenderar att öka. I likhet med premiepensionen, kan även tjänstepensionen variera mycket beroende på placering. Detta riskerar leda till att en trygg pension blir ett lotteri för morgondagens pensionärer.

Vad väntar nu efter att utredningen är klar? Högst oklart. Jag befärar att Pensionsgruppen i sedvanlig ordning dröjer med besked om hur de vill gå vidare. Under tiden får vi troligen bevittna hur pensionsraset fortsätter - tills vi får ett politiskt ledarskap som både har visioner och handlingskraft och inte överlåter tryggheten åt slumpen.

Håkan Svärdman

Pension- och försäkringsexpert hos Folksam

A man dressed in 18th-century European attire, including a white powdered wig, a red velvet coat with gold buttons, a white waistcoat, and red breeches, stands in a grand, classical hall. He is holding a white cravat. The background features a large painting on the wall and a classical bust on a pedestal. The floor is made of large, light-colored tiles.

DET ÄR DAGS ATT GÖRA ETT AKTIVT VAL

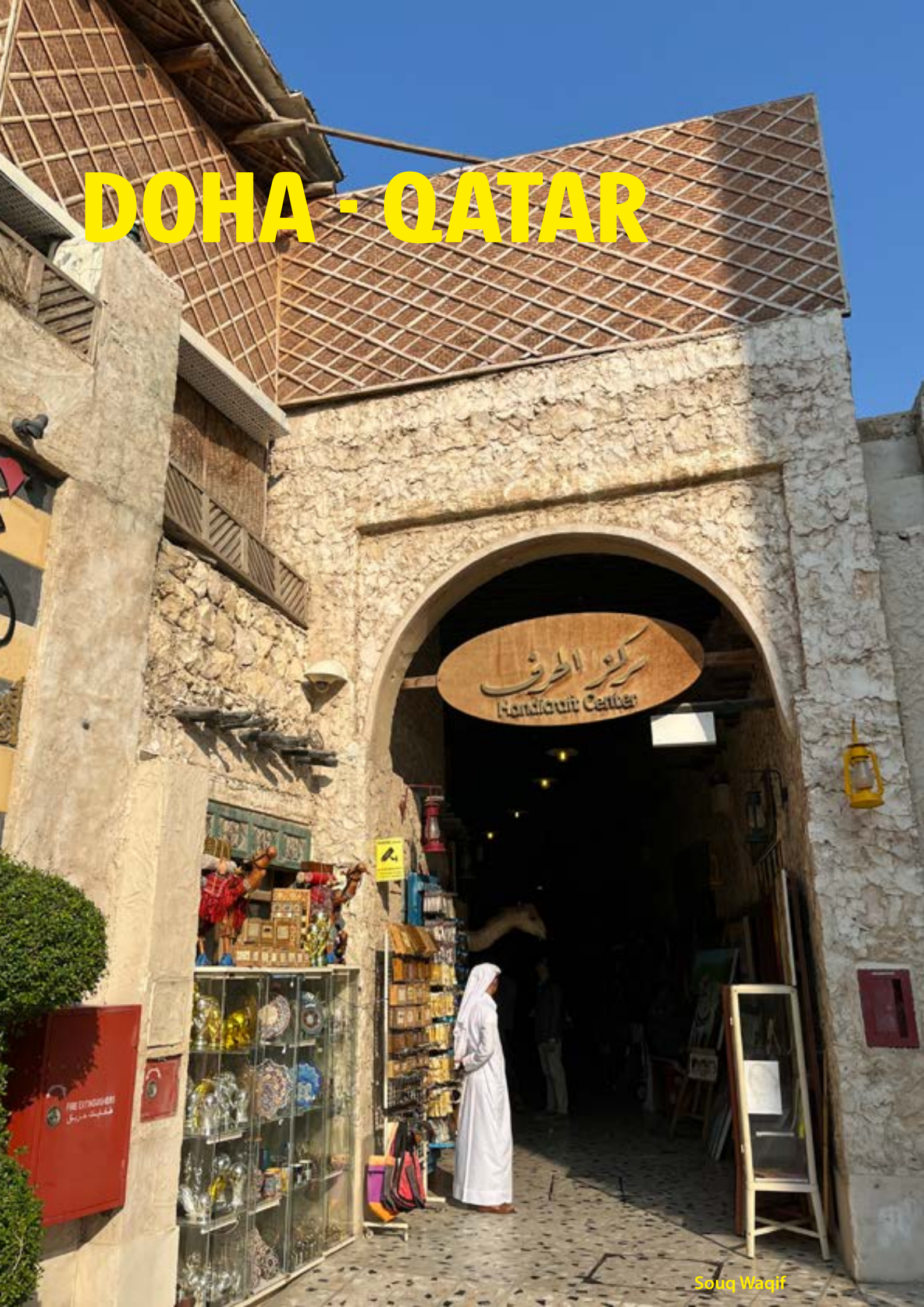
Om du väljer Folksam LO Pension som förvaltare av din tjänstepension ger du dig själv chansen till god avkastning, låga avgifter och placering av din pension i fonder med ansvarsfull förvaltning. Men det viktigaste är att du gjort ett aktivt val. Det känns skönt. Scanna koden för mer inspo!

VÄLJ EN SCHYSST PENSION!

FOLKSAM • LO
PENSION

DOHA - QATAR

Efter en fantastisk resa till Dubai valde frugan och jag att utforska en annan stad i samma område. Den här gången valde vi Doha, huvudstaden i Qatar. En stad som erbjuder en fascinerande blandning av tradition och modernitet. Vi fick möjlighet att uppleva den unika kulturen, dess imponerande arkitektur och den varma gästfriheten hos dess invånare.

Efter en bekväm flygresan anlände vi till Hamad International Airport, som är en av de mest moderna och välkomnande flygplatser jag någonsin sett. Flygplatsen präglas av sin eleganta design och ett brett utbud av butiker och restauranger.

Vårt hotell – Grand Hyatt låg i hjärtat av staden, vilket gjorde det enkelt att utforska de närliggande sevärdheterna. Boendet erbjöd lyxiga bekvämligheter. Personalen var hjälpsam och såg till att vår vistelse blev så bekväm som möjligt.

Doha är fylld med en mängd olika sevärdheter och aktiviteter. Några av höjdpunkterna under vår resa inkluderade:

Souq Waqif - Detta traditionella marknadsområde är en plats där man kan förlora sig i de smala gränderna och utforska de många butikerna som säljer allt från kryddor och textilier till hantverk och souvenirer. Vi njöt av att prova lokala delikatesser och samtala med vänliga försäljare.

Museum of Islamic Art - Museet, beläget vid Persiska vikens kust, är en arkitektonisk pärla och innehåller en imponerande samling av islamisk konst från olika epoker och regioner. Här fick vi lära oss mycket om den rika kulturella och konstnärliga historien i den islamiska världen.

The Pearl-Qatar - Denna konstgjorda ö är en symbol för modern lyx och erbjuder exklusiva butiker, gourmetrestauranger och vackra marina områden. En lång promenad i marinan gav oss möjligheten att njuta av den avslappnade atmosfären och beundra de lyxiga byggnaderna och yachterna.

Katara Cultural Village - Katara är ett kulturellt centrum där vi fick möjlighet att delta i olika evenemang och utställningar, samt uppleva traditionell musik och dans. Detta område är en hyllning till Qatars kulturarv och är väl värt ett besök. Den stora strandytan utanför Katara är samlingsplats till Dohas familjer efter en avslutad arbetsdag.

National Museum of Qatar – Man vet inte vad man skulle beundra mer – den vackra arkitekturen eller de fantastiska utställningar som ger besökaren en komplett bild om Qatars och stadens historia.

Att komma fram till sevärdheterna var ganska enkelt. Man åker med taxi som inte är dyr alls eller med tunnelbanan. En dygnskort kostar 6 Qatarisk rial som motsvarar ca 17 kr. Att uppleva tunnelbanan är ett måste. Modern och kliniskt ren är det mest exklusiva vi har sett.

Dohas många restauranger erbjuder specialiteter för alla livsnjutare.

Resan till Doha var en oförglömlig upplevelse fylld med kulturella insikter, kulinariska upptäckter och minnesvärda stunder. Staden erbjuder något för alla och vi ser fram emot att återvända i framtiden för att utforska ännu mer av allt staden har att erbjuda. Mer om staden hittar ni på min YouTube-kanal.

Aleksandar Srndovic

Att besöka Souq Waqif (marknad) och inte köpa kryddblandning som gör maten extremgod skulle vara helt galet.

The Pearl-Qatar konstgjorda ö skapades för rika västerländska affärsmän - lyx överallt.

Museum of Islamic Art är en arkitektonisk pärla som innehåller en imponerande samling av islamisk konst från olika epoker och regioner.

Modern och kliniskt ren Tunnelbana är ett enkelt och billigt sätt att ta fram sig till Dohas många sevärdheter.

Nationalmuseum med sin vackra arkitektur och fantastiska utställningar.

Doha

Land: Qatar

Area: 188,7 km²

Folkmängd: 796 947

Grundad: 1850

Tidszon: UTC+3

Landsnummer: 974

Valuta: Qatarisk rial- ca 2,7kr

Flaggan

Hotell Grand Hayatt - lyxig och bekväm med fantastiskt snäll personal.

Katara Cultural Village - rik på olika evenemang och utställningar.

Hotellfrukosten var enastående.

Stranden utanför Katara är samlingsplats för Dohas familjer.

NR1 KRYSSLÖSNING

A	R	K	I	V	P	E	N	N	A
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Vinnare av kryss nr 1 är:

1: pris Peter Sällinen, UH Norr

2: pris Gunnar Hanze, UH Centralt

MATLAGNING

Algerisk köttgryta med tomat och spiskumminbuljong- 4 portioner

Ingredienser:

- 500 g högre, eller annat nötkött
- 3 msk olivolja
- 1 st gul lök(ar), finhackad
- 1/2 st purjolök, strimlad
- 4 st vitlöksklyfta(or), skivade
- 3 msk spiskummin, malen
- 1 nypa saffran
- 500 g morot
- 1 st zucchini
- 2 dl kikärter, kokta
- 1 burk konserverade tomater, hela
- 3 msk russin
- 3 msk persilja, finhackad
- 2 dl Couscous
- 2 st tomater

Gör så här

1. Hetta upp olivoljan i en vid gryta. Tärna köttet och bryn tillsammans med löken.
2. Tillsätt vitlök, spiskummin, purjolök och saffran.
3. Låt kryddorna fräsa tillsammans med köttet och grönsakerna i någon minut.
4. Häll på tomaterna med tomatsåsen. Låt puttra ca 40 minuter tills köttet blir mört. Tillsätt eventuellt lite extra vatten undertiden.
5. Tillaga couscous enligt beskrivningen på paketet.
6. Skär zucchini och morötter i små tärningar och lägg ner i grytan när ca 10 minuter återstår av koktiden. Smaka av med salt och peppar.
7. Tillsätt russin innan servering och strö över hackad persilja. Servera med couscous.

INFÖR SÄSONGEN ROSPIGGARNA

HEMMAMATCHER

ROSPIGGARNA · VARGARNA 13 MAJ

ROSPIGGARNA · DACKARNA 27 MAJ

ROSPIGGARNA · VÄSTERVIK 17 JUNI

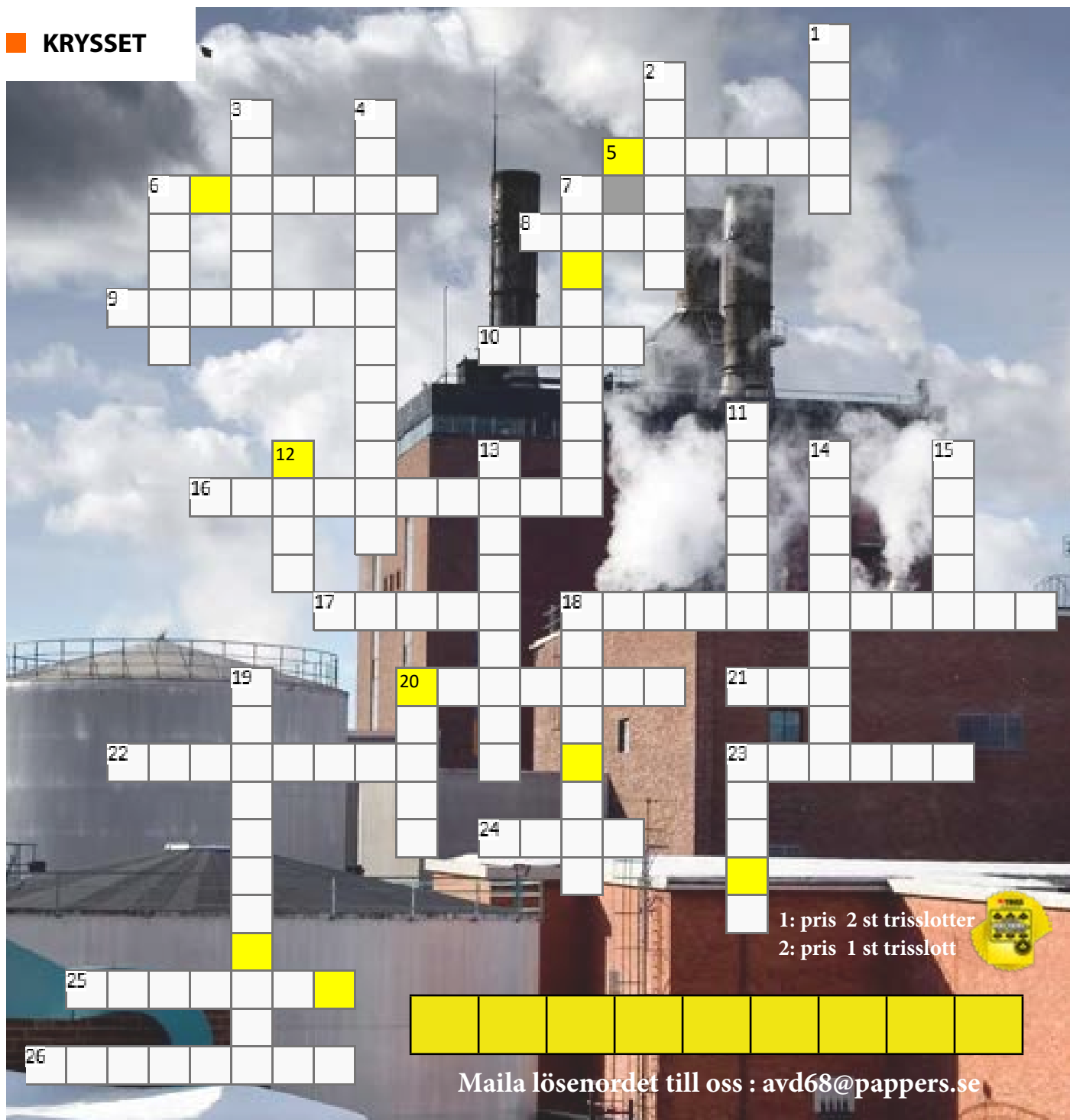
ROSPIGGARNA · LEJONEN 8 JULI

ROSPIGGARNA · INDIANERNA 22 JULI

ROSPIGGARNA · PIRATERNA 29 JULI

ROSPIGGARNA · SMEDERNA 12 AUGUSTI

Vågrätt

5. En positivt laddad partikel i atomkärnan.
6. En forskare som studerar fysik.
8. Fakta som samlas in för analys.
9. Vetenskapen om liv och levande organismer.
10. Studiet av ämnen och deras reaktioner.
16. Studiet av fysikaliska fenomen i rymden.
17. Relaterat till nervsystemet.
18. Studiet av subatomära partiklar.
20. Studiet av jordens struktur och historia.
21. En enhet av ärftlig information.
22. En liten enhet av materia.
23. Tillämpningen av vetenskap för praktiska ändamål.
24. En gas som skyddar mot UV-strålning.
25. En testbar förutsägelse.
26. En encellig mikroorganism."

Lodrätt

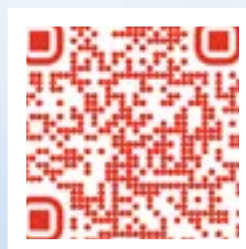
1. En diskret mängd av energi.
2. En gas som är nödvändig för liv.
3. Bevarade rester av forntida liv.
4. Ursprung för energi, som sol eller vind.
6. Studiet av materia och energi.
7. Studiet av siffror och mönster.
11. Det genomsnittliga värdet i ett område.
12. Den minsta enheten av materia.
13. Studiet av himlakroppar.
14. Användning av levande system för att skapa produkter.
15. En partikel av ljus.
18. Strukturen som bär genetisk information.
19. Ett ämne som påskyndar en kemisk reaktion.
20. En stor samling av stjärnor och gas.
23. En förklaring baserad på observationer."

Maila lösenordet till oss : avd68@pappers.se

Rabatt på ditt elavtal tillsammans med LO Mervärde och Vattenfall

LÄS MER PÅ WWW.LOMERVARDE.SE
ELLER SCANNA QR-KODEN FÖR ATT SE DITT ERBJUDANDE.

ANSVARIG UTGIVARE:

Pappers avd 68

NÄSTA NR:

September 2025

OMSLAGSBILD

Carita Holmberg

REDAKTIONEN:

Aleksandar Srndovic

Anders Lidén

Carita Holmberg

Emma Sjögren

Roger Berglund

KONTAKT:

Pappers avd 68

Hallsta Pappersbruk

763 81 Hallstavik

0175 26 390

www.avd68.com

